

KÄLLKRITIK

Introduktion för läraren

Texter i tidningen måste alltid vara korrekta, sakliga och faktakontrollerade. Det gäller oavsett om det rör sig om en nyhetsartikel eller opinionsjournalistik som politiska ledare eller debattartiklar. Därför finns, förutom Tryckfrihetsförordningen som är en av våra fyra grundlagar, [publicitetsreglerna](#). Det är regler som talar om hur en tidning ska arbeta på ett professionellt sätt i syfte att vara just korrekta och sakliga.

Källkritik är något som journalister konstant ägnar sig åt i sitt arbete. All information de använder sig av kollas och dubbelkollas innan det går i tryck. Ändå kan det bli fel ibland, men när det händer är det ett misstag och inte i syfte att medvetet luras. Men hur ska man som läsare kunna avgöra om något man läser är sant? Syftet med den här övningen är att få en första kontakt med källkritiskt läsande av journalistiska texter.

Moment 1 – Läs en text gemensamt

Klassen läser gemensamt en artikel från [MiniBladet](#), exempelvis om att många elever undviker skoltoaletterna. Texterna finns med olika svårighetsgrad. Genom att använda de källkritiska frågorna Vem? Vad? När? Hur? och Varför? diskuteras artikeln med eleverna.

- Vem ligger bakom informationen? Är det någon som vi har anledning att lita på?
- Vad är det för slags information? Verkar det vara fakta eller en åsikt? Låter det rimligt?
- När skrevs texten? Är den uppdaterad nyligen?
- Hur fick du tag på informationen? Är det en digital källa, vad vet vi om den som ligger bakom sidan?
- Varför har det skrivits? Är syftet att sprida information eller underhållning? Är det reklam?

Du kan läsa mer om källkritik i Mediekompass skrivarskola [Publicistguiden](#).

Moment 2 – Kontrollera var fakta kommer från

MiniBladet har inte själva undersökt elevernas toalettvanor, utan har fått informationen från någon annan. Under artikeltexten finns ett fält där man kan klicka för att komma till originalversionen av artikeln. När det gäller frågan om elevers toalettvanor, kommer det från en text hos [SVT](#). Visa den för eleverna och diskutera på samma sätt som i förra momentet om man kan lita på SVT som källa.

Läser man texten hos SVT framgår att inte heller de har gjort någon undersökning, utan de hänvisar till en undersökning som är gjord av *Axiom Insight* på uppdrag från *Almega Serviceföretagen*. Det finns ingen länk till undersökningen i SVT:s artikel, men [du finner den här](#). Kan man lita på den källan? (Läraren avgör hur djupt eleverna ska diskutera frågan, men *Almega Serviceföretagen* är en arbetsgivar- och intresseorganisation för städbranschen.)

Källor och information

MiniBladet:s artikel om toalettvanor: <https://nwt.minibladet.se/2020/08/29/elever-gar-inte-pa-toaletten-i-skolan/>

Hos Mediekompass skrivarskola finns Publicistguiden: <http://www.mediekompass.se/skrivarskola/>

Medieombudsmannen och de medieetiska reglerna: <https://medieombudsmannen.se/publicitetsregler/>

SVT:s artikel om toalettvanor: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/elever-undviker-skoltoaletter-helt-oacceptabelt>

Almega Serviceföretagens undersökning: <https://www.serviceforetagen.se/elever-och-skoltoaletten/>